

1453 AUGUSZTUSA

Anyám azt mondta, gyorsan el fog telni az idő, de persze nem lett igaza. A napok csak múlnak, és semmi sem történik. Hiába tudják a St. John családhoz tartozó, anyám első házasságából született féltestvéreim, hogy egy Tudor felesége leszek, semmivel sem mutatnak több tiszteletet irántam, mint amikor de la Pole jegyese voltam. Sőt, még ki is nevetnek, amiért Walesben fogok lakni, azt mondják, arrafelé sárkányok meg boszorkányok élnek, nincsenek is utak, csak hatalmas várkastélyok a sűrű, sötét erdők mélyén, ahol a forrásokból vízi tündérek bukkannak elő, hogy megigézzék a halandó embereket, és mindenféle emberevő farkasok hordái kószálnak. Semmi sem változik, mígnem egy este, a családi ima idején anyám még áhítatosabban ejti ki a király nevét, mint szokta, és fél óráig külön kell imádkoznunk VI. Henrik király egészségéért eme nehéz időkben; és könyörögnünk kell a Szűzanyához, hogy a királyné felséges méhében rejtőző gyermek fiú legyen, a Lancaster család új hercege.

A királyné egészségéért elmondott imához nem teszem hozzá az „ámen”-t, mert úgy gondolom, nem volt éppen kedves hozzám, és különben is, a születendő gyermek mint első számú Lancaster-örökös az én helyemet veszi el. Nem imádkozom azért, hogy halva szülessen, ez gonosz dolog volna, és ráadásul az irigység bűnébe esnék; de azt remélem, a Szűzanya érteni fog lagymatag imáimból, hiszen ő a Mennyek királynője, úgyhogy jól ismeri a trónöröklés gondjait, és tudja, milyen nehéz valakinek lány létere a trónörökösök egyikének lenni. Bármi történjék is a jövőben,

királynő nem lehet belőlem, azt senki sem fogadná el. De ha fi-am születik, jó eséllyel követelheti majd magának a királyi címet. A Szűzanyának is fia született, persze mindenki ezt akarta, így lett belőle Miasszonyunk, a Mennyek királynője, aki *Mary R.*-ként, azaz Mária királynőként is aláírhatná a nevét.

Megvárom, míg a féltestvéreim előrerohannak, hogy mielőbb megkapják a vacsorát, aztán megkérdezem anyámat, miért imádkozunk olyan lelkiismeretesen a király egészségéért, és mit értett azon, hogy „eme nehéz időkben”.

– Ma levelet kaptam az új gyámodtól, Edmund Tudortól – feleli aggodalmas arccal. – Azt írja, hogy a király valamiféle önkivületbe esett. Nem beszél, nem csinál semmit; csak ül egy helyben, a földre szegezett tekintettel, és semmivel sem lehet magához téríteni.

– Isten beszél hozzá?

Anyám ingerülten felhorkan.

– Mit tudom én! Ki tudja? A vallásosságod kétségkívül tiszteletre méltó, Margaret. De tény, hogy ha Isten épp most beszél a királyhoz, hát nem a legjobb időpontot választotta a társalgásra. Ha a király gyengének mutatkozik, York hercege a végén még elfoglalja a trónt. A királyné azt kérte a parlamenttől, hogy ruházzák rá a királyi hatalmat, de azok soha nem fognak megbízni benne. Richardot, York herceget fogják kijelölni régensnek, nem őt. Ez biztos. Akkor aztán a Yorkok fognak uralkodni rajtunk, és a sorsunk igencsak rosszra fordul.

– Ez mit jelent?

– Ha a király nem épül fel, akkor Yorki Richard fog uralkodni helyette, és ő meg a családja igen hosszú ideig töltheti be a régensi tisztelet, egészen addig, míg a királyné gyermeke fel nem serdül. Ezen idő alatt a családja elfoglalja a legjobb állásokat az egyházban, Franciaországban és Anglia legjobb helyein. – Ingerülten, sietve lépked előttem a nagyterem felé. – Könnyen lehet, hogy idejönnek, és felbontják az eljegyzésedet. Nem fogják engedni, hogy egy Lancaster-házi Tudorhoz menj feleségül. Ragaszkodnak majd hozzá, hogy az ő családjukból kerüljön ki a férjed, így a fiad

az ő örökösük lesz, én pedig kénytelen leszek szembeszállni velük, ha azt akarjuk, hogy a Lancaster-ház rajtad keresztül továbbra is fennmaradjon. Ezzel pedig magamra haragítom Yorki Richárdot, és évekig tartó ellenségeskedés veszi kezdetét.

– De miért olyan fontos ez? – kérdezem, miközben szinte futva próbálok lépést tartani vele a hosszú folyosón. – Valamennyiünk ereiben királyi vér folyik. Miért lennének riválisok? Mind Plantagenetek vagyunk, mind III. Edwardtól származunk. Mind kuzinok vagyunk. Yorki Richard ugyanúgy a király unokatestvére, mint én.

Anyám felém fordul, ruhája levendulaillatot kavar fel, amint szanaszét söpri a földre szórt gyógyfüveket.

– Lehet, hogy egy családhoz tartozunk, de éppen ezért nem vagyunk barátok, hiszen egymással vetélkedünk a trónért. Nincs rosszabb, mint a családi viszály. Mind kuzinok vagyunk, de ők a York-házhoz tartoznak, mi pedig a Lancaster-házhoz. Ezt soha ne felejtsetd el! Mi, Lancasterek közvetlenül III. Edwardtól származunk a fián, John of Gaunton keresztül. Ez a közvetlen leszármazási vonal! A Yorkok viszont csak John of Gaunt öccsége, Edmundoig tudják visszavezetni a családfájukat. Ez csupán oldalág: ők nem Edward örökösétől származnak, hanem annak öccsétől. Ők csak akkor örökölhetik Anglia trónját, ha egyetlen Lancaster fiú sem maradt. Úgyhogy jól gondold át a helyzetet, Margaret! Mit gondolsz, miben reménykednek, amikor Anglia királya önkívületbe esik, a gyermeke pedig még meg sem született? Mit gondolsz, miről ábrándoznak, amikor arra gondolnak, hogy te Lancaster-örökös vagy ugyan, de csak egy lány, és még férjhez sem mentél? Hogy a fiad megszületéséről ne is beszéljünk.

– Tehát azt akarnák, hogy az ő águkból kerüljön ki a férjem? – kérdezem. Az újabb eljegyzés gondolata megdöbbsent.

Anyám felnevet.

– Igen... vagyis hát, őszintén szólva, annak örülnének igazán, ha holtan látnának.

Ettől aztán elhallgatok. Ijesztő gondolat, hogy egy egész család, egy olyan nagy hírű família, mint a Yorkoké, a halálomat kívánja.

– De a király felébred majd, ugye? És akkor minden rendbe jön. És lehet, hogy fia születik. És akkor a fia lesz a Lancaster-örökös, és nem lesz semmi baj.

– Imádkozz Istenhez, hogy a király hamar felébredjen – mondja anyám. – De azért is imádkozhatnál, hogy ne szülessen olyan gyermeke, aki kitérhet a helyedből. És imádkozz Istenhez azért is, hogy ne szenvedjen halasztást az esküvőd és a nászéjszakád. Mert a York-ház becsvágya nem ismer határt.

1453 OKTÓBERE

A király tovább álmodik, szendergésében mosoly játszik az ajkán. A szobámban vagyok, egyedül, és megpróbálok úgy ülni, ahogy állítólag ő ül, tekintetemet a padlóra szegezve, hátha engem is meglátogat Isten. Igyekszem kizárni az ablakom alatti istállóudvarból jövő lármát és a mosókonyhából kiszűrődő hangos ének-szót meg a mosódeszkához csapott ruhák csattogását. Próbálok lelkemet az Úrhoz emelni, s átérezni azt a mindent magába szívó békét, amely olyannyira elárasztotta a király lelkét, hogy az uralkodó nem látja tanácsadói aggodalmas arcát, sőt, még a feleségét sem, aki a karjába teszi újszülött gyermekét, és kéri, hogy ébredjen fel, üdvözölje a kis Edward herceget, Anglia trónjának örökösét. Még akkor sem rezzen meg, amikor a királyné az arcába kiáltja, hogy ha nem ébred fel, vége a Lancaster-háznak.

Várom, hogy Isten engem is önkívületbe ejtsen, mint a királyt, de valaki mindig jön és megdöngeti az ajtót vagy kiabálni kezd, hogy menjek le és végezzek el valamilyen teendőt, s ezzel megint csak visszarángatnak a hétköznapi, bűnös világba, és felébredek. Anglia nagy rejtélye, hogy a király viszont nem ébred fel – s miközben csak ül és az angyalok szavát hallgatja, a férfi, aki Anglia régensének nevezte ki magát, Richard, York hercege kiveszi a kezéből a gyepelőt, királyként kezd viselkedni, Margit, a királyné pedig kénytelen odahívni a barátait, és figyelmeztetni őket, hogy hamarosan szüksége lehet a segítségükre, ha meg kell védeni a kisfiút. A figyelmeztetés már önmagában nyugtalanságot kelt. Az urak Anglia-szerte kezdik összetoborozni az embereiket, s

azon gondolkodnak, vajon mikor járnak jobban: ha egy gyűlölt francia királyné uralkodik rajtuk, karjában a trón jogos örökösével, vagy ha a jóképű és közkedvelt angol lord, Yorki Richard híveivé szegődnek, és őt követik – bárhová repíti is becsvágya.

1455 NYARA

Elérkezett végre az esküvőm napja. Ott állok a templom ajtajában a legszebb ruhámban, a magasra szabott, szűk derék összeszorítja a bordáimat, a képtelenül bő ruhaujjban szinte elvész vékony karom és apró kezem. Dróttal merevített, magas, csúcsos fejdíszem olyan nehéz, hogy lehúzza a fejem. A tetejéről lecsüngő fátyol fellibben és látni engedi sértődött, sápadt arcomat. Anyám ott van mellettem, ő vezet oda a gyámomhoz, Edmund Tudorhoz, aki úgy döntött – és kétségkívül minden bölcs gyám így döntött volna –, hogy leginkább az szolgálja a javamat, ha őhózzá megyek feleségül: mint érdekeim védelmezője, önmagát választotta férjemül.

– Félek – súgom oda anyámnak, ő pedig lenéz rám. Csak a váláig érek. Tizenkét éves vagyok, de nem nőttem nagyra, a mellkasom lapos, mint a deszka, a díszes ruhák alatt egyetlen pihe sem nő a testemen. Vászonnal kellett kitömnöni a fűzőmet, hogy úgy hasson, mintha volna mellem. Gyermekek vagyok, akit ideküldtek, hogy teljesítse asszonyi kötelességét.

– Nincs mitől félned – feleli anyám szűkszavúan.

Újra próbálkozom.

– Azt hittem, én is szűz maradhatok, mint Jeanne d'Arc – mondom neki, és megrángatom a ruhája ujját, hogy rám figyeljen. – Tudja, hogy mindig erre vágytam. Kolostorba akartam vonulni. Még most is ezt akarom. Lehet, hogy megkapom az isteni hívást. Talán ez az Úr akarata. Tanácsot kellene kérnünk valakitől. Meg kellene kérdeznünk a papot. Még most is megkérdezhetjük, mi-

előtt késő lesz. És ha Isten csakis önmagának akar engem? Akkor istenkáromlás volna férjhez menni.

Anyám felém fordul, és megfogja hideg kezemet.

– Margaret – mondja komoly hangon –, tudnod kell, hogy soha nem határozatsz az életed felől. Lánynak születted, és a lányoknak nincs választásuk. Még a férjedet sem választhatod meg, hiszen a királyi család tagja vagy. Mindig mások fogják eldönteni, kihez menj feleségül. A királyi vérből valók nem házasodhatnak kedvük szerint. Ezt te is tudod. És végül, a Lancaster-ház tagja vagy. Nem döntheted el, ki mellé állsz. A házadat, a családodat és a férjedet kell szolgálnod. Megengedtem, hogy álmodozz, megengedtem, hogy olvass; de most már itt az ideje, hogy elfelejtsd a buta történeteket, a buta álmokat, és teljesítsd a kötelességedet. Eszedbe ne jusson, hogy úgy tégy, mint az apád, aki elmenekült a kötelessége elől! Ő gyáván viselkedett, de te nem követheted a példáját.

Apám váratlan említése megdöbönt. Anyám legfeljebb megfoghatatlan általánosságokat szokott mondani második férjéről, az apámról. Szeretném megkérdezni, hogyan menekült el, miben állt a gyáva viselkedése, de ekkor kitarul a templom ajtaja, és nekem be kell vonulnom, meg kell fognom leendő férjem kezét, és a pap előtt hűséget kell esküdnöm neki. Érzem, ahogy nagy keze megfogja a kezemet, és hallok, amint mély hangján válaszol a kérdésekre, míg én csak suttogok. Walesi aranyból készült, súlyos gyűrűt húz az ujjamra. Olyan nagy a gyűrű, hogy össze kell szorítanom az ujjaimat, mint egy kis mancsot, nehogy leessen. Felnézek a férjemre; még mindig nem értem, miből gondolja, hogy efféle házasságra sor kerülhet, mikor a gyűrűje csak úgy lötyög az ujjamon, hiszen még alig tizenkét éves vagyok, ő pedig több mint kétszer annyi: harcedzett, becsvágyó férfi. Kemény ember, egy hatalomvágytól fűtött család tagja. Én viszont még kislány vagyok, és spirituális életre vágyom, azért imádkozom, hogy az emberek észrevegyék a különlegességemet. Ám úgy látszik, mint oly sok más dolog, ez sem fontos senkinek, csak nekem.

Házaseletem a pembrookshire-i Lamphey várában kezdődik, a borzalmas Wales kellős közepén. Az első hónapokban nincs is időm, hogy anyám és a családom után vágyakozzam, mert itt minden annyira más, hogy eltart egy darabig, míg beletanulok. Az időm nagy részét a szolgálókkal töltöm a várban. A férjem meg az öccse időnként beviharzanak, aztán eltűnnek. A nevelőnőm és a komornám velem jött, de rajtuk kívül mindenki idegen. Mind walesi nyelven beszélnek, és csak bámulnak rám, ha kérni próbálok tőlük egy pohár világos sört vagy egy kancsó vizet a mosdáshoz. Annyira vágyom egy ismerős arcra, hogy még annak is örülnék, ha egyszer csak itt teremne Wat, a lovász.

A várat kietlen vidék veszi körül. Semmi sincs körülöttünk, csak a magas hegyek meg az ég. Látom, ahogy közelednek az esőfelhők, mint egy nedves függöny, aztán fél óra elteltével leszakad a zápor a szürke palatetókra és a víztől csikos falakra. A kápolna hideg, rozoga épület, a pap pedig csak igen ritkán bukkan fel errefelé; még rendkívüli ájtatosságom sem tűnt fel neki. Gyakran vonulok vissza a kápolnába imádkozni, ilyenkor lehajtott fejemre vetülnek a fénysugarak a nyugati ablakon át, de még csak észre sem veszi senki. Londonba kilencnapos, viszontagságos utazással lehet eljutni, és a régi otthonom is éppilyen messze van. Anyámtól nagyjából tíz nap alatt ér ide egy levél, de ritkán ír. Néha az az érzésem, hogy elraboltak a csatáterről, és váltságdíj fejében elleneséges földön őriznek, akárcsak annak idején apámat. Még fogságban sem lehetnék magányosabb.

Az egészben az a legszörnyűbb, hogy a nászéjszakám óta egyetlen látomásom sem volt. Délutánonként bezárkózom a szobámba, mintha varrogatnék, és órákig térdepelek. Az estéimet a nyirkos kápolnában töltöm. De hiába. Egyetlen látomásom sincs, nem látom sem a máglyát, sem a csatákat, de még az angyalos-liliomos zászló lobogását sem. Hiába könyörgök a Szűzanyához, hogy láthassam az orléans-i szüzet, nem teljesíti a kívánságomat, s amikor végül visszaülök a sarkamra, eltölt a félelem, hogy csak addig voltam szent, amíg szűz voltam; asszonyként már nincs bennem semmi rendkívüli.

Semmi sem kárpótolhat ezért a veszteségért. Úgy nőttek fel, hogy tudtam: egy nagy ember lánya vagyok, a királyi család tagja, de számomra az jelentette a legfőbb dicsőséget, hogy Isten közvetlenül szólt hozzám, és megajándékozott az orléans-i szűz látomásával. Koldus képében elküldött hozzám egy angyalt, hogy beszéljen nekem Johannáról. William de la Pole-t jelölte ki gyámmomnak, aki saját szemével látta a szüzet, hogy utóbb bennem is felismerje ugyanazt a szentséget. Ám később Isten, ki tudja, mi okból, megfélekedett erről a bölcs tervéről, és hagyta, hogy odavessenek egy férjnek, akit a legkevésbé sem érdekel szent mivoltom, s aki egy szörnyű éjszakán, amikor elháltuk a házasságot, egyszerre vette el a szüzességemet és a látomásaimat. Egyszerűen nem értem, miért van az, hogy Isten előbb kiválasztott, azután megfélekedett rólam. Eszemben sincs megkérdőjelezni Isten akaratát, de azért eltöprengek rajta: miért választott ki, ha azután egyszerűen csak magamra hagyott itt Walesben? Ha nem Istenről volna szó, akár azt is mondhatná az ember, hogy itt bizony hiba csúszott a tervbe. Semmi keresnivalóm ezen a helyen, az pedig biztos, hogy itt aztán senki sem látja meg bennem az élő fényt. Még rosszabb, mint Bletsoe-ban, ott legalább a szememre vetették, hogy túlságosan szentéletű vagyok. Itt viszont fel sem tűnik senkinek, és attól félek, rejtve maradnak az adottságaim, és semmit sem tehetek, hogy jelzőtűz legyek a világ számára.

A férjem jóképű és derék férfi, legalábbis azt hiszem. Napközben ritkán látom őt meg a fivérért, folyton kilovagolnak, hogy fenntartsák a királyság békéjét, mivel gyakoriak a helyi lázongások. Mindig Edmund lovagol az élen; Jasper, az öccse követi, akár az árnyék. Még gyalog is egy ritmusra járnak; Edmund lépked elől, Jasper pedig a nyomában. Mindössze egy év van közöttük. Amikor először láttam őket együtt, azt hittem, ikrek. Szerencsétlen módon ugyanolyan vörös hajuk és hosszú, vékony orruk van; most mindketten magasak és soványak, de szerintem idővel megtestesednek majd, és ez nem is lesz olyan soká. Ha beszélnek, be tudják fejezni egymás mondatait, és folyton a maguk kis tréfáin kacagnak. Hozzám ritkán szólnak, és soha nem magyarázzák el, mi olyan

mulatságos. Imádják a fegyvereket, képesek egész álló este egy ijúrról fecsegni. El sem tudom képzelni, mi hasznát veszi az ilyen embereknek Isten.

A várban örökös készenlétben állunk, mert az egymással hadakozó csapatok meg a felfegyverzett, szökött katonák bandái időről időre rátámadnak a környező falvakra. Pontosan az történt, amittől anyám félt, mikor a király először esett önkívületbe: forrong az egész ország. Itt persze rosszabb a helyzet, mint máshol, mert ez már amúgy is meglehetősen vad vidék. És az sem sokat javított a helyzeten, hogy a király felgyógyult – bár az egyszerű embereknek megparancsolták, hogy örvendezzenek –, mert idővel újra visszaesett a betegségébe, és egyesek azt mondják, ez most már mindig így lesz: egy olyan királlyal kell együtt élnünk, aki képtelen ébren maradni. Ez nyilvánvalóan kedvezőtlen. Ezt még én is megértem.

A férfiak fegyvert fognak és fellázadnak a király uralma ellen; korábban az volt a bajuk, hogy a szűnni nem akaró franciaországi háborúk miatt felemelték az adókat, most meg az a bajuk, hogy a háborúk véget értek, de mindent elvesztettünk, amit egykor, a király vitéz apja és nagyapja idején megszereztünk. Persze mindenki gyűlöli a királynét, aki maga is francia, és mindenki azt suttogja, hogy a királyt papucs alatt tartják, valójában egy francia némben uralkodik az országon, és ennél már az is jobb lenne, ha a yorki herceg kezében volna a kormányrúd.

Ha valaki neheztel a szomszédjára, most kihasználja az alkalmat, hogy ledöntse a kerítését, vagy orvvadászatot rendezzen a birtokán, vagy elloppja a tüzelőjét, aztán csetepaté kerekedik a dologból, és Edmund kénytelen odamenni és sietve igazságot tenni közöttük. Az utak sem biztonságosak, mert mindenfelé Franciaországban kiképzett katonák portyáznak, és kifosztják vagy akár el is rabolják az utazókat. Ha egy szolga mögött kuporogva kilovagolok a várfalak köré épült házakból álló kis faluba, fegyveres testőrt kell magammal vinnem. Látom a sápadt, éhségtől beesett arcokat, és senki sem mosolyog rám, pedig azt gondolná az ember, örülniük kellene, hogy a vár új úrnője érdeklődik irán-

tuk. Mert ugyan ki fog közbenjárni az érdekükben a földön és a mennyben, ha nem én? De nem értem, mit mondanak, mert walesiül beszélnek, és ha túlságosan közel jönnek, a szolgák leeresztik a lándzsáikat, és távolabb parancsolják őket. Nyilvánvaló, hogy a falusiak éppúgy nem látják meg bennem a fényt, mint a várbeliek. Tizenkét éves vagyok – ha most nem veszik észre, hogy én vagyok a fény ebben a sötét világban, hát mikor? De hogyan is lehetne észre bárki bármit ebben a nyomorúságos Walesben, ahol mindent elborít a sár?

Edmund öccse, Jasper elvileg a pár mérföldre lévő Pembroke várában él, de ritkán tartózkodik ott. Vagy a királyi udvarban tölti az idejét, ahol Anglia békéje érdekében próbálja fenntartani a York család és a király közti törekeny egyezséget, vagy itt van nálunk. De akár a királyhoz indul, akár hazafelé tart, telve aggodalommal, mert a király megint önkívületbe zuhant, mindig tesz egy kerülőt Lamphey felé, hogy itt költse el a vacsoráját.

Vacsoránál a férjem, Edmund kizárólag Jasperrel beszélget. Hozzám szinte egyetlen szót sem szólnak, de végig kell hallgatnom, amint megtárgyalják, hogy fennáll a veszély: Richard, York hercege benyújtja igényét a trónra. A yorki herceg tanácsadója Richard Neville, Warwick grófja, s mindketten túlságosan becsúgyóak ahhoz, hogy egy alvó királynak engedelmesséjének. Sokak szerint az ország egyszerűen nincs biztonságban, ha egy régens kormányozza, és amennyiben a király nem ébred fel, Anglia nem bírja ki azt a tizenkét évet, amíg a fia annyi idős lesz, hogy maga uralkodjon. Valakinek meg kell szereznie a trónt, mert nem élhetünk egy alvó király és egy csecsemő uralma alatt.

– Egy újabb hosszú régensséget nem bírunk ki; királyra van szükségünk – mondja Jasper. – Bárcsak évekkal ezelőtt feleségül vetted volna a lányt, és meglett volna a nászéjszaka. Most már valamivel előbbre lennénk.

Elpirulok, és lenézek a tálra, amely tele van szétfőtt, felismerhetetlen vadhúsdarabokkal. A walesiek jobban értenek a vadászathoz, mint a gazdálkodáshoz, és minden étkezésnél valami csontos madár vagy egyéb állat kerül az asztalra, hatalmas ada-

gokban. Alig várom a böjti napokat, amikor csak halat eszünk, sőt, más napokon is böjtöt tartok, hogy ne kelljen megennem azt a ragacsos húst. A közös tálból mindenki a törével szedi ki azt a darabot, amelyik megtetszik neki, a pecsenye levét pedig nagy darab kenyérral mártogatják ki. A kezüket a térdnadrágjukba törlik, a szájukat pedig a kabátjuk kézelőjébe. Még ünnepi alkalmakkor is kenyérszeleteken tálalják a húst, amelyeket azután elfogyasztanak az étkezés végén. Az asztalon nincsenek tányérok. A szalvéta errefelé természetesen francia huncutságnak számít; hazafias kötelességüknek érzik, hogy a kabátjukba töröljék a szájukat, és mindenki magával hozza a saját kanalát, amelyet a csizmaszárában tart, mintha valamiféle családi kincs volna.

Kiveszek egy darabka húst, és rágcsálni kezdem. A zsírszagtól felfordul a gyomrom. Mintha süket volnék, úgy beszélnek előttem a termékenységemről, meg arról, hogy ha a királynét kiűznék Angliából, vagy a gyermeke meghalna, a fiam volna az egyik lehetséges trónörökös.

– Gondolod, hogy a királyné csak úgy beletörődne? Gondolod, hogy Anjou Margit harc nélkül elhagyná Angliát? Jobban tudja ő ennél, mi a kötelessége – nevet Edmund. – Egyesek szerint túlságosan is elszánt volt, egy alvó király nem állhatott az útjába. Azt beszélnek, nem is a királytól van a gyermek. Úgy hallottam, inkább hagyta, hogy meghágja egy istállófiú, mint hogy ott maradjon egy üres bölcsővel és egy álomba merült férjjel.

Égő arcomra tapasztom a kezem. Ez elviselhetetlen, de senki nem tűnik fel, mennyire szenvedek.

– Ebből elég! – pirít rá a bátyjára Jasper. – A királyné előkelő hölgy, én pedig aggódom érte és a gyermekéért. Te csak azzal törődj, hogy legyen örökösöd, ne traktálj a pletykákkal. Yorknak négy fia van, és napról napra magabiztosabb. Meg kell mutatnunk nekik, hogy a Lancaster-háznak is megvan a maga örököse; ideje, hogy letörjük a szarvukat. A Staffordoknak meg a Hollandoknak is megvan az örökösük. Hol van hát a Tudor-Beaufort fiú?

Edmund elneveti magát, aztán újra tölt a borból.

– Minden éjjel próbálkozom – mondja. – Hidd el. Az asszony maga is szinte gyermek még, úgyhogy nemigen van kedvére a dolog, de én megteszem a kötelességem.

Jasper most először rám pillant, mintha kíváncsi lenne, mit szólok a házaseset eme zord leírásához. Üres tekintettel nézek vissza rá, s közben a fogamat csikorgatom. Nem kérek az együttérzéséből. Ez az én vértanúságom. A bátyja felesége vagyok, itt élek ebben a parasztkastélyban, a borzalmas Walesben, ez az én vértanúságom, amit felajánlok Istennek, és tudom, hogy Ő majd megjutalmaz érte.

Edmund egyébként igazat mondott az öccsének. Valóban minden éjszaka bejön a szobámba, kissé dülöngélve a sok bortól, amit korhely módjára dönt le a torkán vacsoránál. Minden éjjel bemászik az ágyamba, megragadja a hálóingemet, mintha nem is a legfinomabb Valenciennes-csipke szegélyezné, amelyet az én kislányöltéseim erősítettek oda, és félrehúzza, hogy odabújhasson hozzám. Minden éjjel a fogamat csikorgatom, de egyetlen szóval sem tiltakozom, még fájdalmas nyöszörgés sem csúszik ki a számon, amikor a legcsekélyebb kedvesség vagy udvariasság nélkül a magáévá tesz; aztán pár pillanattal később minden éjjel kikászálódik az ágyamból, magára kapja a köntösét, és köszönet vagy búcsúszó nélkül távozik. Én egész idő alatt egyetlen szót sem szólok, mint ahogy ő sem. Ha egy asszonynak joga volna gyűlölni a férjét, hát gyűlölném őt, amiért erőszakot tesz rajtam. De a gyűlölettel nyomorék gyermekem születne, ezért ügyelek rá, hogy ne gyűlöljem, még titokban sem. Inkább azt csinálom, hogy amikor elment, azonnal kiugrom az ágyból, és miközben avas izzadságszaga még mindig ott lebeg a levegőben, s még mindig égető fájdalmat érzek a lábam között, letérdelek, és imádkozom a Szűzanyához, aki oly szerencsés volt, hogy a testetlen Szentlélek látogatása megkímélte mindettől. Arra kérem, bocsásson meg Edmund Tudornak,

amiért így kínoz engem, a Szűzanya gyermekét, Isten kegyeltjét. Engem, akiből hiányzik minden bűn, s akiből minden bizonytalansággal hiányzik a bujaság. Már hónapok óta férjes asszony vagyok, de a vágy éppoly távol áll tőlem, mint kislány koromban; sőt, úgy érzem, semmi sem gyógyíthat ki hatásosabban egy nőt a bujaságból, mint a házasság. Most már értem, miért mondta a szent, hogy jobb házasságban élni, mint égni. Tapasztalataim szerint a házasságban aztán biztosan nem ég a vágytól az ember.

1456 NYARA

Egyévnyi magány, undor és fájdalom után most újabb teher nehezedik rám. Edmund régi dajkája olyan türelmetlenül várja az újabb Tudor fiú érkezését, hogy minden hónapban meglátogat és érdeklődik, megjött-e a vérzésem, mintha valami tenyészkanca volnék. Alig várja, hogy egyszer végre nemmel feleljek, mert akkor számolgatni kezdetne vén, dagadt ujjain, és tudhatná, hogy a drágalátos fiacskája megtette a kötelességét. Hónapokon keresztül csalódást okoztam neki, láttam, amint fonnyadt, öreg arca elkomorul, de aztán június végén közölhettem vele, hogy elmaradt a vérzésem. A dajka ekkor letérdelt a szobámban, és köszönetet mondott Istennek meg Szűz Máriának, amiért a Tudor-háznak új örököse lesz, és a Lancaster-ház nem veszíti el Angliát.

Eleinte bolondnak nézem, de amikor elszalad, hogy szóljon a férjemnek, Edmundnak, meg az öccsének, Jaspernek, és mindketten odarohannak hozzám, mint egy izgatott ikerpár, és jókívánságokkal halmoznak el, és kérdezzetik, mit ennék, vagy szeretném-e, ha elküldetnének anyámért, vagy volna-e kedvem sétálni egyet az udvaron, már látom, hogy az ő szemükben ez a fogantatás csakugyan az első lépés a nagyság és a Lancaster-ház megmentése felé vezető úton.

És azon az éjszakán, amikor letérdelek imádkozni, végre újra látomásom van. Olyan világosan látom magam előtt, mintha ébren volnék, de nem a walesi szürkeség vesz körül, hanem a franciaországi nap tündöklő fénye. Most nem a máglya felé tartó Johanna jelenik meg előttem, hanem azt a csodálatos percet élem át,